

Ändringar i regeringsformen – samarbetet i EU m.m. (vilande förslag och följdlagstiftning)

Sammanfattning

I betänkandet anmäls vilande förslag till lagar om ändring i regeringsformen och riksdagsordningen för slutligt beslut. Det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen innebär att skyddet för utsatta grupper kompletteras och förstärks. Vidare införs en föreskrift om skydd för miljön. Nya bestämmelser införs också rörande Lagrådets sammansättning samt normgivningen på kulturmiljöområdet.

Övriga ändringar i regeringsformen rör samarbetet i Europeiska unionen (EU). Dessa innebär att det av grundlagen uttryckligen framgår att riksdagen kan godkänna en överenskommelse inom ramen för samarbetet i EU även om överenskommelsen inte finns i slutligt skick. Därutöver ändras regeringsformens bestämmelse om överlåtelse av beslutanderätt till EG så att beslutanderätt kan överlåtas inom ramen för samarbete i EU. Enligt förslaget görs ett tillägg i nämnda bestämmelse om att beslutanderätt kan överlåtas som inte rör principerna för statsskicket. Vidare görs ytterligare ett tillägg i bestämmelsen som innebär att en överlåtelse kan beslutas av riksdagen först efter att riksdagen har godkänt en överenskommelse inom EU-samarbetet enligt vad som föreskrivs i bestämmelserna om sådant godkännande.

Det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen innebär också att regeringens skyldighet att informera och samråda med riksdagen i EU-frågor grundlagsfästs. Som en följd av detta görs en ändring i riksdagsordningen, där motsvarande skyldighet hittills har reglerats.

Ändringarna i regeringsformen och i riksdagsordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

Utskottet tillstyrker att riksdagen slutligt antar vilande förslag till lagar om ändring i regeringsformen och i riksdagsordningen.

I betänkandet behandlar utskottet vidare regeringens förslag i proposition 2001/02:72 till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Förslaget innebär bl.a. att regeringen eller den myndighet som regeringen

bestämmer bemyndigas att utfärda föreskrifter till skydd för fasta fornlämningar och fornfynd. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Utskottets ställningstaganden har föranlett en reservation och tre särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Bakgrund.....	5
Vilande förslag.....	5
Förslag till följdlagstiftning.....	5
Utskottets överväganden	6
Vilande förslag till lagar om ändring i regeringsformen och i	
riksdagsordningen	6
Förslagets innebörd i korthet.....	6
Utskottets anmälan och yttrande	7
Ändringar i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.	7
Regeringens förslag.....	7
Utskottets ställningstagande	7
Reservation	8
Ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen (punkt 1)	8
Särskilda yttranden.....	9
1. Vilande förslag till ändringar i regeringsformen och	
riksdagsordningen	9
2. Vilande förslag till ändringar i regeringsformen och	
riksdagsordningen	10
3. Vilande förslag till ändringar i regeringsformen och	
riksdagsordningen	11
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag.....	14
Vilande förslag.....	14
Följdlagstiftning	14
Bilaga 2 Vilande lagförslag.....	15
1. Förslag till lag om ändring i regeringsformen	15
2. Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen	20
Bilaga 3 Regeringens lagförslag	21
Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen	
m.m.	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen

Riksdagen antar slutligt det i bilaga 2 intagna förslaget till dels lag om ändring i regeringsformen, dels lag om ändring i riksdagsordningen.

Reservation (v, mp)

2. Ändringar i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:72 i denna del.

Stockholm den 5 november 2002

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Helena Bargholtz (fp), Pär Axel Sahlberg (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Mats Berglind (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp), Christer Adelsbo (s), Elisebeht Markström (s) och Åsa Torstensson (c).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Grundlag stiftas enligt 8 kap. 15 § första stycket regeringsformen (RF) genom två likalydande riksdagsbeslut. Det andra beslutet får enligt bestämmelsen inte fattas förrän det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats.

Enligt 8 kap. 16 § RF stiftas riksdagsordningen på det sätt som anges i 8 kap. 15 § första stycket första och andra meningarna samt andra stycket. Den kan också stiftas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter förenar sig om beslutet.

I 3 kap. 16 § riksdagsordningen föreskrivs att konstitutionsutskottet skall anmäla vilande beslut i ärende angående grundlag eller riksdagsordningen till kammaren för slutligt beslut.

Vilande förslag

Riksdagen beslutade den 13 juni 2002 (bet. 2001/02:KU18, prot. 2001/02:124) att som vilande anta det i proposition 2001/02:72 framlagda förslaget till lag om ändring i regeringsformen, utom såvitt avsåg ett förslag till en språklig ändring i bestämmelsen om uppdelning i lokal och regional kommunal nivå (1 kap. 7 §). Vad gäller propositionens förslag till ändring av bestämmelsen om riksdagens möjlighet att överlåta beslutanderätt (10 kap. 5 §) antogs förslaget som vilande med ett tillägg som utskottet tog initiativ till.

Vid samma tillfälle beslutade riksdagen därutöver att som vilande anta det i ovan nämnda proposition framlagda förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen.

Vilande förslag till lagar om ändring i regeringsformen och riksdagsordningen framgår av *bilaga 2*.

Förslag till följdlagstiftning

I proposition 2001/02:72 yrkas vidare att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Lagförslaget framgår av *bilaga 3*.

Utskottet tillstyrkte i betänkandet 2001/02:KU18 föreslagna lagändringar i sak, men ansåg att riksdagen borde skjuta upp behandlingen av förslagen till dess att riksdagen hade beslutat om den grundlagsändring som hade samband härmed. I enlighet med detta beslutade riksdagen den 13 juni 2002 att uppskjuta behandlingen av regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (prot. 2001/02:124).

Utskottets överväganden

Vilande förslag till lagar om ändring i regeringsformen och i riksdagsordningen

Förslagets innebörd i korthet

Det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen (RF) innebär att det i 1 kap. 2 § RF införs en föreskrift om att det allmänna dels skall verka för att alla människor skall kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället, dels skall motverka diskriminering på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller annan omständighet som gäller den enskilde som person. Vidare införs i samma paragraf en föreskrift om att det allmänna dels skall trygga rätten till hälsa, dels skall främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Förslaget innebär också att det i 8 kap. 7 § RF förs in ett nytt ämnesområde – kulturmiljö – inom vilket regeringen, efter bemyndigande i lag, genom förordning kan meddela föreskrifter.

Därutöver föreslås en ändring i 8 kap. 18 § RF som innebär att pensionerade domare i Högsta domstolen och Regeringsrätten i princip skall likställas med aktiva domare i de båda högsta domstolarna när det gäller tjänstgöring i Lagrådet. Utgångspunkten skall dock fortfarande vara att det i största möjliga utsträckning skall vara aktiva justitieråd och regeringsråd som arbetar i Lagrådet.

Några av ändringarna i det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen tar sikte på samarbetet i Europeiska unionen (EU). En ändring innebär att bestämmelsen om riksdagens godkännande av internationella överenskommelser (10 kap. 2 §) tillfogas ett nytt stycke som tar sikte på samarbetet i EU. Därmed kommer det av regeringsformen uttryckligen att framgå att riksdagen kan godkänna en internationell överenskommelse som ingås inom ramen för samarbetet i EU även om överenskommelsen inte föreligger i slutligt skick. Regeringen avgör under konstitutionellt ansvar om en ändring av överenskommelsen, som tillkommit efter riksdagens godkännande men innan ministerrådet har beslutat att anta överenskommelsen, kräver riksdagens godkännande.

Därutöver föreslås regeringsformens bestämmelse om riksdagens möjlighet att överlåta beslutanderätt till Europeiska gemenskaperna (EG) ändras så att beslutanderätt kan överlåtas inom ramen för samarbete i EU (10 kap. 5 § första stycket). Enligt förslaget görs vidare ett tillägg i lagtexten om att beslutanderätt kan överlåtas som inte rör principerna för statsskicket. Dessutom läggs till en bestämmelse om att riksdagen kan överlåta beslutanderätt först efter att den godkänt en överenskommelse enligt 2 §.

Ytterligare en föreslagen ändring tar sikte på EU-samarbetet. Denna innebär att regeringens skyldighet att informera och samråda med riksdagen i EU-frågor grundlagsfästs i 10 kap. 6 § RF. En följdändring görs i 10 kap. 1 § RO, där motsvarande skyldighet hittills har reglerats. Närmare bestämmelser om hur skyldigheten skall fullföljas meddelas som hittills i riksdagsordningen (RO).

Utskottets anmälan och yttrande

Under 2001/02 års riksmöte har riksdagen som vilande antagit det förslag till lagar om ändring i regeringsformen och i riksdagsordningen som redovisats i det föregående. Genom detta betänkande anmäls nu det vilande beslutet till kammaren för slutligt beslut. Med hänvisning till vad utskottet anförde vid ärendets första behandling tillstyrker utskottet att riksdagen slutligt antar förslaget.

Ändringar i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att vissa ändringar görs i 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Enligt förslaget bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter till skydd för fasta fornlämningar och fornfynd (9 §). Vidare föreslås överträdelse av föreskrifter eller bestämmelser till skydd för fasta fornlämningar och fornfynd sanktioneras genom straff (21 a §), vilket ersätter bestämmelsen om generellt vite i nuvarande 9 § fjärde stycket. Därutöver föreslås vissa i huvudsak redaktionella ändringar i bestämmelsen om överklagande (24 §).

Utskottets ställningstagande

Vid behandlingen under föregående riksmöte av proposition 2001/02:72 tillstyrkte utskottet i sak regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (bet. 2001/02:KU18 s. 53). Utskottet vidhåller denna bedömning och föreslår därför, under förutsättning att det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen slutligt antas, att riksdagen nu antar regeringens förslag.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen (punkt 1)

av Mats Einarsson (v) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen förkastar det i bilaga 2 intagna förslaget till dels lag om ändring i regeringsformen, dels lag om ändring i riksdagsordningen.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Vilande förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen

av Per Unckel (m), Henrik S Järrel (m) och Nils Fredrik Aurelius (m).

Vid riksdagens beslut den 13 juni 2002 om ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen, innefattande bl.a. betydelsefulla förändringar vad avser Sveriges relationer till EU, röstade Moderata samlingspartiet enligt följande:

- Partiet stödde inte de föreslagna ändringarna i 10 kap. 2 § RF, genom vilka det skulle göras möjligt för riksdagen att inom ramen för EU-samarbetet godkänna överenskommelser som ännu inte slutförhandlats. Ändringen avser att ge utrymme för rättsbildning inom EU genom s.k. rambeslut. Moderata samlingspartiet kan inte acceptera en ordning varigenom Sverige blir bundet av ett beslut vars närmare innebörd inte kan överblickas. Sådana överenskommelser som avses kunna ingås genom den föreslagna förändringen av regeringsformen bör tillträdas först när den svenska följdlagsstiftningen presenterats.
- Partiet stödde det förslag till ändring av 10 kap. 5 § RF som till viss del utarbetats av konstitutionsutskottet. Genom ändringen blir det möjligt för riksdagen att överlåta beslutsbefogenheter till EU också utanför det s.k. förstapelarområdet. Om frågan kräver grundlagsändring kan dock överlåtelse ske först efter det att grundlagen ändrats genom två likalydande beslut med mellanliggande riksdagsval.
- Partiet stödde övriga föreslagna ändringar i regeringsformen som bl.a. avser dess målsättningsparagraf.

De föreslagna ändringarna i regeringsformen gäller tre separata frågor. Dessa borde riksdagen vid det andra beslutstillfället få ta ställning till var och en för sig. Först därigenom blir det möjligt att fullt ut reflektera de åsikter riksdagen rymmer. Separata beslut är också den beslutsform som närmast ansluter till stadgandet i 8 kap. 15 § RF om att riksdagens beslut vid första och andra beslutstillfället skall vara likalydande.

En sådan beslutsordning kommer emellertid inte att tillämpas. Moderata samlingspartiet kommer under dessa omständigheter att vid det andra beslutstillfället rösta ja till de föreslagna ändringarna i regeringsformen och i riksdagsordningen. Innebörden av detta ställningstagande är emellertid att Moderata samlingspartiet vidhåller samma uppfattning i de tre frågorna som vid riksdagens beslut den 13 juni. Ställningstagandet innefattar nu en kombination av ett ja till huvuddelen av de föreslagna ändringarna och en förklaring att

detta ja inte inbegriper ändringar i 10 kap. 2 § RF. Den valda beslutsordningen ger inte möjlighet att på ett annat rättvisande sätt åskådliggöra vår mening.

2. Vilande förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen

av Mats Einarsson (v).

Vänsterpartiet motsatte sig medlemskapet i EU av framför allt demokratiskäl. Vi är motståndare till att politisk makt och lagstiftningsbefogenheter överförs från de folkvalda i Sveriges riksdag till maktstrukturer med oklara ansvarsförhållanden och låg demokratisk legitimitet inom EU-systemet. Den successiva överföringen av beslutanderätt från de nationella parlamenten till en överstatlig nivå undergräver demokratin i EU:s medlemsländer.

Ändringen av 10 kap. 5 § RF innebär att den begränsning av det överförbara beslutsområdet som indirekt ligger i avgränsningen till Europeiska gemenskaperna, EG, försvinner. "Europeiska gemenskaperna" ersätts i grundlagen av det övergripande begreppet Europeiska unionen. Därmed underlättas framtida överföring av beslutsmakt på en mängd områden som i dag ligger utanför EG. Vänsterpartiet kommer inte att medverka till en sådan utveckling. Den nya restriktion som ligger i att överförandet av beslutanderätt inte får röra principerna för statsskicket är i och för sig ett tillägg som vi välkomnar, men det ändrar inte vår helhetsbedömning av grundlagsändringens praktiska innebörd.

Vänsterpartiet menar vidare att det är en felaktig beslutsordning att i förväg ändra grundlagen för att möjliggöra framtida beslut om maktöverföring, beslut vars innebörd vi i dag inte känner. Grundlagens restriktioner för sådana beslut upphör att vara restriktioner om de tas bort eller modifieras redan innan de situationer för vilka de är avsedda har uppstått. Det rimliga är att riksdagen i stället inväntar resultatet av den kommande regeringskonferensen och därefter – om gjorda fördragsändringar godkänts – gör de ändringar av grundlag som kan vara nödvändiga. Detta fördröjer givetvis beslutsprocessen, men det är just det som är avsikten med grundlagens restriktioner.

I det vilande grundlagsförslaget inryms ett flertal ändringar av regeringsformen, ändringar som i flera fall har föga med varandra att göra. Vänsterpartiet stöder dessa ändringar. Vi vill särskilt peka på de förstärkta formuleringarna om det allmännas ansvar för en god miljö i 1 kap. 2 § RF samt den i samma paragraf utvidgade och preciserade skyldigheten för det allmänna att motverka diskriminering. Denna ändring av grundlagen har länge förordats av Vänsterpartiet. Vi stöder också ändringen av 10 kap. 2 § RF, som vi menar i realiteten stärker riksdagens roll vid ingåendet av internationella avtal inom EU.

Tyvärr medger inte riksdagens beslutsordning, sådan den har tolkats i praxis, att Vänsterpartiet fullföljer sitt ställningstagande i dessa delar då denna innebär att samtliga vilande grundlagsändringar i detta betänkande

avgörs i ett beslut. Vi tvingas därför – på grund av den vikt vi tillmäter ändringen av 10 kap. 5 § RF – att rösta nej till samtliga ändringar.

3. Vilande förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen

av Gustav Fridolin (mp).

Vid konstitutionsutskottets behandling av regeringens proposition 2001/02:72 *Ändringar i regeringsformen – samarbetet i EU m.m.* yrkade Miljöpartiet i reservationer avslag på regeringens förslag när det gällde såväl ändringar i 10 kap. 2 § regeringsformen (RF) som ändringar i 10 kap. 5 § RF.

Jag vill återigen framhålla Miljöpartiets uppfattning att den föreslagna ändringen i 10 kap. 2 § RF strider mot grundläggande demokratiska principer. Riksdagens beslutanderätt urholkas om överenskommelser inom ramen för EU-samarbetet skall kunna godkännas utan att den slutliga texten föreligger. Till detta kan framhållas att erfarenheten av det förra riksmötets rambeslutsprocesser visar att revideringar och ändringar av föreliggande förslag har varit frekventa. Ledamöter och utskott i riksdagen har inte kontinuerligt fått ta del av ändringar eller haft kännedom om vilka förhandlingspositioner och textförslag som har varit aktuella. Som Miljöpartiet tidigare framhållit måste politisk debatt, ställningstaganden och beslut ovillkorligen grundas på fakta, utredningar och konsekvensanalyser. På grund av bristerna i bedömningsunderlaget, förfarandet och beslutsordningen har riksdagen varit förhindrad att föra en seriös och saklig debatt. Vår uppfattning är alltså att endast om nödvändig följdlagstiftning samtidigt presenteras för riksdagen kan ett rambesluts alla konsekvenser överblickas. Den ändring som det vilande förslaget innebär medför enligt vår mening att riksdagen grundlagsfäster en otillfredsställande ordning. I stället borde, som vi påpekade vid vårens behandling, insikten om att ett demokratiskt samhälle förutsätter reella, öppna och faktabaserade beslutsprocesser där parlamentariker, samhällsdebattörer och allmänhet ges faktisk möjlighet att delta, slås fast. Det tilltagande utanförskap som många människor känner inför politiken kommer inte minska av att de folkvalda organen beskärs sin makt. När besluten fattas allt längre ifrån människor ökar i stället känslan av vanmakt, något vi i Miljöpartiet inte vill bidra till.

Det vilande förslaget till ändring i 10 kap. 5 § första stycket RF innebär att riksdagen inom ramen för samarbete i EU kan överlåta beslutanderätt under förutsättning att det inte rör principerna för statsskicket. Jag vill återigen framhålla Miljöpartiets uppfattning att uttrycket ”principerna för statsskicket” är alltför vagt och obestämt. Det kan med fog ifrågasättas om det verkligen säkrar skyddet för våra grundläggande konstitutionella principer.

Den föreslagna ändringen medför vidare att den svenska riksdagen ges möjlighet att överlämna beslutanderätten på områden som rör det mellanstatliga samarbetet inom andra och tredje pelaren. Om så sker, kan andra och tredje pelaren inte längre definieras som ett mellanstatligt samarbete. Jag vill peka på att resonemanget kring det framtida EU-samarbetet från såväl rege-

ringens som utskottsmajoritetens sida vid vårens riksdagsbehandling var motsägelsefullt på en rad punkter. Å ena sidan hävdades uppfattningen att samarbetet inom andra och tredje pelarens områden helt klart är mellanstatligt, samtidigt som det å andra sidan nog inte föreligger någon principiell skillnad mellan de tre pelarna. Som vi då framhöll påvisar detta antingen grundläggande konstitutionella problem inom EU eller att Amsterdamfördraget inte kan tolkas på annat sätt än att ytterligare politikområden flyttas till det överstatliga området. Det sistnämnda ville inte fördragets ratificeringsförespråkare medge, förmodligen därför att folkopinionen skulle ha varit emot att överstatligheten utökades till fler politikområden. Inte heller under den gångna valrörelsen har syftet med den föreslagna grundlagsändringen klargjorts för de svenska väljarna.

Vid vårens behandling framhöll vi också att den föreslagna skrivningen ”inom ramen för samarbete i Europeiska unionen” lämnar öppet för ett överlämnande till såväl existerande som framtida institutioner och organ inom EU och EG. Detta innebär enligt min mening att vi på grund av EU:s dynamiska karaktär inte på förhand kan bedöma till vilka aktörer ett överlämnande sker samt vilka befogenheter dessa aktörer kan komma att ha i framtiden.

Jag vill därutöver återigen understryka att det återkommande kravet på effektivare beslutsformer inom EU-samarbetet inte tar hänsyn till den i 1 kap. 1 § RF föreskrivna principen om folksuveränitet. Om riksdagen nu slutligt antar den föreslagna grundlagsändringen kan den svenska riksdagens och därmed det svenska folkets inflytande över utvecklingen inom både unionen och på den nationella nivån reduceras. Därmed har folksuveräniteten på ett ingripande sätt inskränkts samt dörren öppnats för en stegrad integrationstakt inom EU. Fortsättningsvis kommer det inte att finnas tre pelare inom EU-samarbetet utan i stället en stor kolonn med bestämmanderätt över samtliga politikområden. Ett överlämnande av beslutanderätt på ett område innebär att riksdagen har frånhänt sig sin normgivningsmakt för framtiden. Det demokratiska underskottets effekter på samhällsutvecklingen, den politiska debatten och individens delaktighet och ansvar för beslutsprocesser kommer att bli allvarliga.

Vidare bör återigen framhållas att det i dag inte finns någon konkret anledning att genomföra den föreslagna grundlagsändringen. Något aktuellt förslag på en fördragsändring som medför att det bör öppnas möjlighet för att överlämna beslutanderätt till också andra och tredje pelaren inom EU-samarbetet finns inte. Vad som nu är i fråga är således inte en anpassning till verkligheten, eftersom förslaget till grundlagsändring endast bygger på antagandet att ändringen möjligtvis behövs med anledning av ett eventuellt beslut vid den kommande regeringskonferensen 2004.

Gällande praxis beträffande beslutsordningen i ärenden om grundlagsändring innebär att de olika paragraferna i förslaget till lag om ändring i regeringsformen skall vid riksdagens slutliga behandling ses som en enhet. Denna enhet skall då i sin helhet antas eller förkastas av riksdagen. Detta innebär för Miljöpartiets del att vi, om vi vill fullfölja våra ställningstaganden

från vårens riksdagsbehandling, nu måste förkasta också förslaget till övriga ändringar i regeringsformen. Dessa innebär bl.a. ett förstärkt grundlagsskydd för utsatta grupper och för miljön, vilka vi självfallet ställer oss bakom. Vi anser dock att förslaget till ändringar i 10 kap. 2 och 5 §§ RF är förknippade med så allvarliga brister ur demokratisk synvinkel att vi nu väljer att fullfölja våra ställningstaganden från vårens riksdagsbehandling. Vi vill understryka att vi anser nuvarande praxis vara märklig och innebär att tanken med att grundlagsändringar skall underställas två riksdagsbeslut urholkas. Denna praxis har emellertid tvingat oss att prioritera mellan de förslag på ändringar i grundlagen som ligger, och vi konstaterar tyvärr att ändringen i 10 kap. 2 och 5 §§ RF innehåller mer av substans än ändringarna som föreskriver förstärkt grundlagsskydd för utsatta grupper och miljön. Vi befarar också, utifrån de erfarenheter EU-medlemskapet hittills inbringat, att skyddet för utsatta grupper och miljön försvagas i och med övriga ändringar i RF, och inte stärks. Därmed nödgas vi rösta nej till det vilande förslaget till lag om ändring i regeringsformen i sin helhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Vilande förslag

Riksdagen beslutade den 13 juni 2002 (bet. 2001/02:KU18, prot. 2001/02:124) att som vilande anta *dels* delvis det i proposition 2001/02:72 framlagda förslaget till lag om ändring i regeringsformen, *dels* utskottets förslag till lag om ändring i 10 kap. 5 § regeringsformen och *dels* det i nämnda proposition framlagda förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen.

Följdlagstiftning

I proposition 2001/02:72 föreslås att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

BILAGA 2

Vilande lagförslag

1. Förslag till lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrivs i fråga om regeringsformen¹

dels att 1 kap. 2 §, 8 kap. 7 och 18 §§ samt 10 kap. 2, 5 och 6 §§ skall ha följande lydelse,

dels att rubriken till 10 kap. skall lyda "Förhållandet till andra stater och mellanfolkliga organisationer".

5 §

Riksdagen kan överlåta beslutanderätt till Europeiska gemenskaperna så länge som dessa har ett fri- och rättighetsskydd motsvarande det som ges i denna regeringsform och i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Riksdagen beslutar om sådan överlåtelse genom beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Inom ramen för samarbete i Europeiska unionen kan riksdagen överlåta beslutanderätt som inte rör principerna för statsskicket. Sådan överlåtelse förutsätter att fri- och rättighetsskyddet inom det samarbetsområdet till vilket överlåtelsen sker motsvarar det som ges i denna regeringsform och i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Riksdagen beslutar om sådan överlåtelse genom beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Överlåtelse kan beslutas först efter riksdagens godkännande av överenskommelse enligt 2 §.

I annat fall kan beslutanderätt, som direkt grundar sig på denna regeringsform och som avser meddelande av föreskrifter, användningen av statens tillgångar eller ingående eller uppsägning av internationella överenskommelser eller förpliktelser, i begränsad omfattning överlåtas till mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är eller skall bli anslutet, eller till mellanfolklig domstol. Därvid får ej överlåtas beslutanderätt som avser fråga om stiftande, ändring eller upphävande av grundlag, riksdagsordningen eller lag om val till riksdagen eller fråga om begränsning av någon av de fri- och rättigheter som avses i 2 kap. Angående beslut i fråga om överlåtelse gäller vad som är föreskrivet om stiftande av grundlag. Kan beslut i sådan ordning ej avvaktas, beslutar riksdagen i fråga om överlåtelse genom ett beslut, varom minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna förenar sig.

Föreskrivs i lag att en internationell överenskommelse skall gälla som svensk rätt, får riksdagen genom beslut i den ordning som anges i andra stycket föreskriva att också en framtida, för riket bindande ändring i överenskommelsen skall gälla här i riket. Sådant beslut får endast avse framtida ändring av begränsad omfattning.

Rättsskipnings- eller förvaltningsuppgift som ej direkt grundar sig på denna regeringsform kan, i annat fall än som avses i första stycket, genom beslut av riksdagen överlåtas till annan stat, till mellanfolklig organisation eller till utländsk eller internationell inrättning eller samfällighet. Riksdagen får också i lag bemyndiga regeringen eller annan myndighet att i särskilda fall besluta om sådan överlåtelse. Innefattar uppgiften myndighetsutövning, skall riksdagens förordnande ske genom ett beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig. Riksdagens beslut i fråga om sådan överlåtelse kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

2. Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.

